

Masarykova univerzita

LA VEILLE NÉOLOGIQUE

Néologismes autour de nous / Neologismy kolem nás

LE 5 MARS 2021
MASARYKOVA UNIVERZITA
Brno
MICHAELA ČEŇKOVÁ

Table des matières / Obsah

Introduction.....	4
Méthodologie.....	4
Collecte des néologismes en octobre.....	4
Collecte des néologismes en novembre.....	4
Collecte des néologismes en décembre.....	5
Résumé de la recherche des néologismes français.....	5
Néologismes français	5
Filtre social.....	7
Légende :	9
Commentaire.....	10
Filtre lexicographique.....	10
1. Filtre - dictionnaires.....	10
2. Filtre - corpus.....	12
3. Filtre – sources secondaires	14
Commentaire.....	16
Petit dictionnaire.....	16
RECONFINEMENT	16
CORONACNÉ	17
CONFICONTE	16
LUNDIMANCHE	17
SKYPÉRO	19
Conclusion	20
Bibliographie.....	21
Česká část.....	22
Úvod	22
Metodologie.....	22
Sběr neologismů v říjnu.....	22
Sběr neologismů v listopadu	22
Sběr neologismů v prosinci	23
Shrnutí rešerše českých neologismů	23
České neologismy.....	23
Sociální filtr	26

LA VEILLE NÉOLOGIQUE

Legenda	29
Komentář	30
Lexikografický filtr	30
1. Filtr.....	30
2. Filtr.....	33
3. Filtr.....	35
Komentář	35
Malý slovníček	35
SOUŽOK	35
KORONAPOKALYPSA	36
ROUŠKOVNÍK	39
KORONAGRILSEZONA	36
ČÍNSKÁ CHŘIPKA	35
ROUŠIČKA	38
SEBETRASOVAT	40
MASKNÉ	37
ŠKOLA V PYŽAMU	41
VÝHROUŠKA	42
Závěr	43
Bibliografie	44

Partie française

Introduction

Le sujet de néologismes a été largement débattu pendant ce semestre grâce au cours de la Lexicologie française avec notre professeur Alena Polická. Pendant tout le semestre, nous allons rassembler et noter des néologismes tchèques et français. À l'aide des dictionnaires, nos collègues et d'autres sources internet, nous pourrions effectuer une analyse.

Ce travail sera divisé en deux parties – la partie française et la partie tchèque. Au début, nous allons définir *le néologisme*, puis nous allons annoncer notre méthodologie de la collecte pendant le semestre et ensuite nous allons analyser nos néologismes.

D'après le Dictionnaire de l'Académie française, **le néologisme** est « un mot de création nouvelle ou, par extension, terme auquel on donne une signification différente de celle qui est en usage. »¹ Ce terme est composé de *néo* et du grec *logos* que signifie « mot, parole ».

Pour nous des néologismes sont des mots ou des expressions nouvelles depuis l'année 2016 dans la langue. Il est important qui a utilisé ce mot ou expression et quand, pour savoir s'elle a le potentiel d'être introduit dans un dictionnaire ou non.

Méthodologie

Collecte des néologismes en octobre

En octobre, nous avons commencé à collecter des néologismes français et tchèques. D'après nous, des candidats néologiques tchèques sont plus difficiles à trouver parce que pendant cette époque, nous n'avons pas suivi les médias tchèques aussi souvent que les médias français, pour cette raison nous n'avons pas réussi à trouver qu'un seul néologisme tchèque.

Collecte des néologismes en novembre

En novembre, la méthodologie de trouver des néologismes était la même comme en octobre. Nous avons suivi beaucoup de comptes français sur Instagram et Facebook et nous avons écouté la radio française et des podcasts en français. Nous avons alors découvert plusieurs candidats néologiques nouveaux. En revanche, nous avons eu le même problème avec des néologismes tchèques comme en octobre, parce que si nous avons le temps libre, nous avons suivi les médias français, au détriment de ceux en langue tchèque. De plus, quand nous n'avons pas eu la

¹ <https://www.dictionnaire-academie.fr/article/A9N0280>

possibilité de circuler librement et d'avoir des contacts sociaux habituels, à cause du COVID-19, tout est devenu plus difficile, pourtant, nous en avons trouvé un nouveau.

Collecte des néologismes en décembre

En décembre, nous nous sommes concentrée plutôt sur les néologismes tchèques parce que les mois précédents, nous n'avons pas vraiment réussi à trouver beaucoup de candidats néologiques. Ainsi, nous avons regardé plus des actualités à la télé et nous lisons plusieurs articles sur internet. La méthodologie de chercher les néologismes français était la même comme avant, nous écoutons souvent la radio française et nous suivons beaucoup de comptes sur les réseaux sociaux. Alors nous avons encore trouvé quelques mots nouveaux dans les deux langues.

Résumé de la recherche des néologismes français

Tous les néologismes français (8 au total), que nous avons trouvé, sont liés avec la pandémie du COVID-19. C'est logique parce que toute la société a lutté contre cette maladie pendant toute l'année passée et cet état dure encore. Les gens ont alors adapté leur vocabulaire sur ce thème actuel. Un seul mot n'a aucun rapport avec cette problématique et que nous en avons trouvé par hasard dans la vidéo sur TikTok (le mot zoïle).

Néologismes français

Chaque expression avec sa définition et autres informations est distinguée par une couleur différente.

Tableau n°1 – Expression, sa catégorie grammaticale, sa transcription en API

	Expression	Catégorie grammaticale	API
1.	couvre-feu	substantif masculin	[kuvɤøfø]
2.	reconfinement	substantif masculin	[ɤəkøðfinəmã]
3.	télétravail	substantif masculin	[teletɤavaj]
4.	coronacné	substantif féminin	[kɤɤɔnakne]
5.	conficonte	substantif masculin	[køfikøt]
6.	zoïle	substantif masculin	[zoil]
7.	lundimanche	substantif masculin	[lãðimãʃ]
8.	skypéro	substantif masculin	[skajɤɤo]

LA VEILLE NÉOLOGIQUE

Tableau n°1 – Expressions – suite (définition, mode, contexte)

	Définition	Mode oral x écrit	Contexte
1.	interdiction de sortir	oral et écrit	38 nouveaux départements devront faire respecter un couvre-feu.
2.	a) restriction b) retour de confinement	oral et écrit	L'arrivée de la deuxième vague – reconfinement.
3.	travail de la maison	oral et écrit	Télétravail en période de la COVID-19.
4.	acné causé par la masque	écrit	Sortir masquée, revenir boutonée – coronacné.
5.	conte en période de confinement	écrit	Les conficontes de l'été – épisode 22.
6.	personne qui critique alors que dans le fond elle est jalouse	écrit	Nouveau mot pendant un mois – zoïle.
7.	jour pendant le confinement – chaque jour est comme dimanche	écrit	Les jours de la semaine en ce moment : lundimanche, mardimanche, mercredimanche, jeudimanche, vendredimanche, samedimanche, dimanche
8.	apéro sur Skype	écrit	Un petit Skypéro ?

Tableau n°2 – Expressions – suite (situation de communication, locuteur, date)

	Situation de communication	Locuteur	Date
1.	radio France Info	animateur - homme	le 7 Octobre 2020
2.	reportage de l'Ouest France	animateur - homme	le 13 Octobre 2020
3.	reportage sur TV5Monde	animatrice - femme	le 18 Octobre 2020
4.	publication sur Instagram	profile @Astrid_lifestyle	le 9 Novembre 2020
5.	publication sur Facebook	mon amie Virginie	le 22 Novembre 2020
6.	vidéo sur TikTok	profil @whatsupworldoff	le 20 Décembre 2020
7.	publication sur Twitter	profil @ovnigzz2	le 21 Décembre 2020

LA VEILLE NÉOLOGIQUE

8.	publication sur Instagram	profil @vahrammuratyan	le 21 Décembre 2020
----	---------------------------	------------------------	---------------------

Tableau n°3 – Expressions – suite (commentaire, matrice lexicogénique)

	Commentaire	Matrice lexicogénique
1.	J'ai entendu ce mot pendant la période de la pandémie COVID-19.	mot-valise de couvre et feu
2.	Période de la pandémie COVID-19.	préfixation – re - confinement
3.	J'ai connu ce mot avant la période du covid, mais en cette époque c'est plus utilisé et actuel.	amalgamation de télévision et travail
4.	Cette expression m'a amusé et touché parce que j'ai le même problème.	amalgamation de coronavirus et acné
5.	Contes amusants de gens pendant le confinement.	amalgamation de confinement et conte
6.	Je n'ai jamais entendu cette expression, mais je la veux commencer à utiliser.	du latin Zoilus (« Zoïle d'Amphipolis »), par antonomase.
7.	Cette expression m'a amusé, je pense que j'ai entendu qqch de similaire en tchèque.	amalgamation de lundi et dimanche
8.	Cette expression a attiré mon attention parce que j'ai fait des skypéros avec mes amies d'Erasmus presque chaque semaine.	mot-valise de skype et apéro

Filtre social

Notre professeur nous a divisé dans 4 petits groupes. Notre groupe contient 5 personnes – Michaela Čeňková, Jana Tomalová, Andrea Hlaváčková, Tereza Cedidlová et Tereza Hanusková. Nous avons partagé nos candidats néologiques, nous avons dressé une grande grille d'évaluation où tout le monde a écrit son commentaire personnel et d'après la légende, qui figure au-dessous de la grille, nous avons mis des nombres de 1 à 9, selon la fréquence d'un mot. Dans ce travail, nous avons réduit notre grille uniquement à nos néologismes et aux commentaires de nos 4 collègues.

LA VEILLE NÉOLOGIQUE

Tableau n°4 – Évaluations de sentiment néologique inter-groupe

Expression	Évaluation de Jana	Évaluation d'Andrea	Évaluation de Tereza C.	Évaluation de Tereza H.
couvre-feu	6 - j'ai déjà entendu et je pensais que cela existe déjà	5 - je connais le mot, mais je ne l'utilise pas parce que je ne suis pas toujours sûre de son emploi dans la phrase et le contexte	6 - je l'ai entendu, mais j'ai pensé que c'est un mot déjà utilisé	9 - je connais ce mot, nous avons déjà parlé de couvre-feu à l'école
reconfinement	7 - j'ai déjà entendu (et je le vois souvent) mais c'est un mot nouveau	7 - je connais ce mot parce que je connais le mot "confinement"	6 - je n'ai pas eu la possibilité pour l'utiliser	6 - je connais ce mot, mais je ne l'utilise pas activement
télétravail	8 - je connais ce mot	9 - je connais cette expression et elle ne me semble pas nouveau	1 - le sens de ce mot est d'après moi évident, mais je ne l'ai pas entendu	8 - je connais ce mot, mais j'imagine qu'il est beaucoup plus utilisé maintenant à cause de la pandémie
coronacné	1 - j'ai deviné le sens	1 - je ne connais pas ce mot, mais je suis capable de le définir à peu près	1- je comprends le sens de ce mot	1- je n'ai pas entendu ce mot, mais je connais son synonyme "le mascné"
conficonte	2 - je ne sais pas	1 - je ne connais pas ce mot, mais je suis capable de le définir à peu près	3 - après avoir vu le sens, je comprends que c'est un mot composé mais	2 - je ne connais pas ce mot

LA VEILLE NÉOLOGIQUE

			avant cela je n'étais pas sûre de quoi il s'agit	
zoïle	2 - je ne connaissais pas ce mot	2 - je ne connais pas cette expression et je ne suis pas capable de la définir	2 - je ne connais pas du tout ce mot, il difficile de deviner son sens	2 - je ne connais pas ce mot
lundimanche	3 - je devinerai quelque chose d'autre qui a rapport avec la fin de la semaine mais pas avec la pandémie	3 - j'ai pensé que c'était le temps de la nuit entre dimanche et lundi, mais je me suis trompée	3 - je ne connais pas ce mot mais il est intéressant d'après moi, je peux imaginer que je vais commencer à l'utiliser	2 - je ne connais pas ce mot
skypéro	1 - je ne connais pas mais j'ai deviné le sens, j'ai vu quelque chose semblable sur zoom	2 - je n'ai jamais vu cette expression, je n'ai même pas imaginé que ce mot est composé des mots Skype et apéro, je n'ai pas donc arrivé à deviner son sens	1 - je n'ai pas entendu ce mot mais je peux deviner le sens	2 - je ne connais pas ce mot

Légende :

1 = Je ne connais pas ce mot mais je suis capable de deviner le sens.

2 = Je ne connais pas ce mot et je ne suis pas capable de deviner le sens.

3 = Je ne connais pas ce mot et j'ai mal deviné le sens

4 = J'ai entendu ce mot mais je ne l'utilise pas et je ne veux pas l'utiliser.

5 = J'ai entendu ce mot plusieurs fois mais je ne suis pas sûre de son sens, donc je ne l'utilise pas

LA VEILLE NÉOLOGIQUE

6 = Je l'entends souvent mais je ne l'utilise pas et je veux l'utiliser

7 = Je l'utilise activement mais j'ai toujours le sentiment néologique

8 = Ce mot n'est pas néologique pour moi mais peut être néologique pour les autres

9 = Je ne partage pas le sentiment néologique et je ne comprends pas l'insertion dans le tableau

Commentaire

Les évaluations de 4 collègues se presque correspondent. Les mots comme couvre-feu, reconfinement et télétravail étaient, en majorité, connus. Au contraire le reste (coronacné, conficonte, zoïle, lundimanche et skypéro) étaient inconnus ou mal devinés.

Filtre lexicographique

Dans le filtre lexicographique nous avons analysé les néologismes d'après leur présence ou absence dans les dictionnaires (nous avons consulté *Le Petit Robert 2012* - PR, *Le Petit Larousse illustré 2016* – PL, et ensuite le *Dictionnaire de l'Académie française* en ligne – DAF, et *Trésor de la Langue Française informatisée* - TLFi), les corpus (*Araneum Francogallicum III Maximum* et *French Web 2017* sur Sketch Engine), après dans les dictionnaires en ligne (*Linternaute* et *Wiktionnaire*) et ensuite, dans les sources secondaires. Nous ne devons pas oublier que nous avons utilisé *Corpus DiCo* de Camille Martinez pour comparer les informations de tous les dictionnaires comparés. Cette analyse nous permet de découvrir, si les mots que nous avons considéré comme les néologismes, sont vraiment nouveaux ou non, et aussi s'ils ont le potentiel d'être dans les dictionnaires.

1. Filtre - dictionnaires

Conficonte :

- PR 2012 – 0
- PL 2016 – 0
- DAF – 0
- TLFi – 0

Coronacné :

- PR 2012 – 0
- PL 2016 – 0
- DAF – 0
- TLFi – 0

Couvre-feu :

- PR 2012 – n.m. Mesure de police interdisant de sortir le soir après une heure fixée : *Décréter, lever le couvre-feu*
- PL 2016 – n.m. Interdiction temporaire de sortir de chez soi à certaines heures, notamment temps de guerre : *Décréter le couvre-feu*
- DAF – n.m. Mesure de police qui interdit de sortir de chez soi entre telle et telle heure : *Le couvre-feu sera en vigueur entre neuf heures du soir et six heures du matin.*
- TLFi – n.m. Interdiction de circuler, de sortir de chez soi par mesure de police ou en vertu d'un ordre de l'autorité militaire : *Heure du couvre-feu.*

Lundimanche :

- PR 2012 – 0
- PL 2016 – 0
- DAF – 0
- TLFi – 0

Reconfinement :

- PR 2012 – 0
- PL 2016 – 0
- DAF – 0
- TLFi – 0
- Le Robert en ligne – n.m. Action de reconfiner, de se reconfiner. *Le reconfinement de la population.*

Skypéro :

- PR 2012 – 0
- PL 2016 – 0

- DAF – 0
- TLFi – 0

Télétravail :

- PR 2012 – n.m. Activité professionnelle exercée hors de l'entreprise (notamment à domicile) grâce à la télématique
- PL 2016 – n.m. Travail à distance effectué par l'intermédiaire d'un réseau télématique
- DAF – 0
- TLFi – n.m. (Organisation décentralisée du) travail qui repose sur l'emploi des ressources de la télématique et dont l'instrument essentiel est un poste téléphonique ou un terminal relié au réseau téléphonique. *Dès qu'on utilise un téléphone dans son travail, on fait du télétravail.*
- DiCo – verbe *télétravailler* (2021)

Zoïle :

- PR 2012 – n.m. Critique injuste et envieux. *L'affreux portrait que faisait de moi un zoïle.*
- PL 2016 – n.m. Critique envieux, méchant et partial
- DAF – n.m. Critique envieux et méchant, par allusion à un ancien critique d'Homère. *Il s'est fait le Zoïle de ce poète. C'est un Zoïle.*
- TLFi – n.m. Critique injuste, malveillant et envieux. *Tillemont trouva un moment son Zoïle dans l'abbé Faidit.*

2. Filtre - corpus

Conficonte :

- Araneum Francogallicum III Maximum – 0 occurrences
- French Web 2017 sur Sketch Engine – 0

Coronacné :

- Araneum Francogallicum III Maximum – 0 occurrences
- French Web 2017 sur Sketch Engine – 0

Couvre-feu :

- Araneum Francogallicum III Maximum – 9403 occurrences
- French Web 2017 sur Sketch Engine – 4766 occurrences

Lundimanche :

- Araneum Francogallicum III Maximum – 3 occurrences
- French Web 2017 sur Sketch Engine – 2 occurrences

Reconfinement :

- Araneum Francogallicum III Maximum – 6 occurrences
- French Web 2017 sur Sketch Engine – 10 occurrences

Skypéro :

- Araneum Francogallicum III Maximum – 0 occurrences
- French Web 2017 sur Sketch Engine – 0

Télétravail :

- Araneum Francogallicum III Maximum – 23646 occurrences
- French Web 2017 sur Sketch Engine – 12680 occurrences

Zoïle :

- Araneum Francogallicum III Maximum – 301 occurrences
- French Web 2017 sur Sketch Engine – 255 occurrences

3. Filtre – dictionnaires en ligne

Conficonte :

- Linternaute - 0
- Wiktionnaire - 0

Coronacné :

- Linternaute - 0
- Wiktionnaire - 0

Couvre-feu :

- Linternaute - Interdiction de sortir de chez soi après une certaine heure (surtout en temps de guerre).
- Wiktionnaire - Mesure de police qui interdit de sortir de chez soi entre telle et telle heure

Lundimanche :

- Linternaute - 0
- Wiktionnaire - 0

Reconfinement :

- Linternaute - 0
- Wiktionnaire - Action de reconfiner ; nouveau confinement

Skypéro :

- Linternaute - 0
- Wiktionnaire - Apéritif organisé en ligne au moyen du logiciel de visioconférence Skype

Télétravail :

- Linternaute - Organisation décentralisée du travail grâce à la télématique.
- Wiktionnaire - Pratique d'effectuer à distance son travail intellectuel, son travail de bureau, via télécommunications

Zoile :

- Linternaute - Critique faisant preuve de méchanceté parce qu'il est jaloux et envieux.
- Wiktionnaire - Critique envieux et méchant

4. Filtre – sources secondaires

Conficonte :

- nous avons trouvé la définition de ce mot sur la page Facebook ici
https://m.facebook.com/VilleDeBourgEnBresse/posts/3089852444415312?locale2=zh_CN

Coronacné :

- nous avons trouvé la définition seulement sur le même image que nous avons vu sur Instagram et nous l'avons trouvé ici sur Google :
https://www.google.com/search?q=coronacn%C3%A9&sxsrf=ALeKk01YRYCGx30AUZVYxSJvt7G5kZX5Tg:1609260487131&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=AYT2GUKZVInrDM%252CrbTzkWwTc8JA9M%252C_&vet=1&usg=AI4_-kSPqoCj0dAmPZsXZzl5SnAAsD_73w&sa=X&ved=2ahUKEwjHub690vPtAhXOyYUKHbR2AIMQ9QF6BAgREAE#imgsrc=AYT2GUKZVInrDM

Lundimanche :

- Le Monde - La semaine ne comporte plus qu'un seul et même jour qui se répète en boucle, **lundimanche**. Lundi, mardi, mercredi, jeudi, vendredi et samedi ont laissé place à un autre jour, « interdi » – de sortir, de commercer, de vivre normalement

Reconfinement :

- Nous avons trouvé quelques mentions de ce mot sur l'internet avec l'information qu'il s'agit de néologisme de l'année précédente (2020)

Commentaire

Dans ce filtre nous avons appris que sûrement cinq mots sont les néologismes, ils sont tous liés avec la période de l'épidémie COVID-19. Nous avons aussi découvert que derrière le mot « télétravail » que nous avons premièrement considéré comme un néologisme, il y a caché le néologisme « télétravailler ». Ce néologisme se trouve dans Le Petit Robert 2021, mais nous le n'avons pas filtré, parce que ce n'était pas le mot que nous avons cherché. Les autres mots étaient plus vieux que l'année 2016.

Petit dictionnaire

Nous avons mis un petit dictionnaire avec les mots qui sont plus jeunes que l'année 2016.

CONFICONTE

[kɔ̃fikɔ̃t]; subst.; m., sg.

contes en période de confinement

mot-valise de confinement et conte

« *Les conficontes de l'été – épisode 22.* »

Autres commentaires :

Le Petit Robert 2016 : 0

Larousse 2012 : 0

L'Académie française : 0

TLFi : 0

Araneum Francogallicum III Maximum : 0

French Web 2017 sur Sketch Engine : 0

L'internaute : 0

Wiktionnaire : 0

Des mentions sont plutôt sur les réseaux sociaux (Facebook, Instagram..)

Sources :

<https://culture.bourgenbresse.fr/content/les-confi-contes-de-lete-22-le-confi-conte-musical>

Mention de ce mot sur la page internet dans la vidéo

CORONACNÉ

[koronakne]; subst.; f., sg.

acné causé par la masque

mot-valise de corona et acné

« *Sortir masquée, revenir boutonnée – coronacné.* » (publication sur Instagram)

Autres commentaires :

Le Petit Robert 2016 : 0

Larousse 2012 : 0

L'Académie française : 0

TLFi : 0

Araneum Francogallicum III Maximum : 0

French Web 2017 sur Sketch Engine : 0

L'internaute : 0

Wiktionnaire : 0

La seule mention de cette expression était sur le profil d'Instagram @Astrid_lifestyle, mais la publication était supprimée

Sources :

<https://www.facebook.com/102602054582694/posts/211251790384386/>

LUNDIMANCHE

[lɔ̃dimãʃ]; subst.; m., sg.

pendant le confinement chaque jour est comme dimanche

mot-valise de lundi et dimanche

« *La semaine ne comporte plus qu'un seul et même jour qui se répète en boucle, lundimanche.* »

Autres commentaires :

Le Petit Robert 2016 : 0

Larousse 2012 : 0

L'Académie française : 0

TLFi : 0

Araneum Francogallicum III Maximum : 3

French Web 2017 sur Sketch Engine : 2

Linternaute : 0

Wiktionnaire : 0

Ce mot était mentionné plutôt sur les pages d'internet comme Le Monde etc.

Sources :

https://www.lemonde.fr/m-perso/article/2020/04/27/lundimanche-aperue-coronabdos-les-nouveaux-mots-du-confinement_6037915_4497916.html Mention de ce mot sur la page Le Monde

RECONFINEMENT

[ʁəkɔ̃finmɑ̃]; subst.; m., sg.

Action de (se) confiner dans un lieu de nouveau.

Préfixation - re + confinement

« *L'arrivé de la deuxième vague – reconfinement.* »

Autres commentaires :

Le Petit Robert 2016 : 0

Le Robert en ligne : 1

Larousse en ligne : 0

L'Académie française : 0

TLFi : 0

Araneum Francogallicum III Maximum : 6

French Web 2017 sur Sketch Engine : 10

Linternaute : 0

Wiktionnaire : 1

En raison de la pandémie COVID-19, ce mot est souvent utilisé et du coup assez populaire. Du coup, toutes les sondées connaissent cette expression, et elle l'utilisent activement.

Sources :

https://twitter.com/RC_Langue/status/1286619427052683264

SKYPÉRO

[skajpɛʁo]; subst.; m., sg.

apéro sur Skype

mot-valise de Skype et apéro

« *Un petit Skypéro ?* »

Autres commentaires :

Le Petit Robert 2016 : 0

Larousse 2012 : 0

L'Académie française : 0

TLFi : 0

Araneum Francogallicum III Maximum : 0

French Web 2017 sur Sketch Engine : 0

L'internaute : 0

Wiktionnaire : 1

Ce mot est utilisé plutôt sur l'internet entre les adolescents.

Sources :

<https://fr.wiktionary.org/wiki/skyp%C3%A9ro> Mot expliqué sur la Wikipédia

Conclusion

En conclusion, dans ce travail nous avons présenté notre analyse de néologismes que nous avons rassemblé pendant tout le semestre. Nous avons analysé des néologismes dans deux langues – langue maternelle et langue française. Le but de ce travail était de s'apprendre de travailler avec des dictionnaires et des corpus, et surtout de comprendre la langue de la manière lexicographique.

À notre avis, nous avons atteint le but. Nous nous sommes enrichies de beaucoup de nouvelles expressions, Nous sommes plus sûres en travaillant avec le dictionnaire. Nous trouvons la possibilité de chercher les mots et leur origine très utile. Surtout pour ceux qui veulent se consacrer à la traduction. D'ailleurs, ce projet nous a appris à nous focaliser plus sur les mots inconnus et leur origine.

L'analyse des expressions, que nous avons rassemblé, nous a découvert beaucoup de choses intéressantes. Il est très important qui a dit une certaine expression, si c'était quelqu'un avec une grande influence, par exemple à la télé, ou « seulement » une personne ordinaire. Dans la plupart des cas il est évident si l'expression ait un potentiel de s'imposer ou pas. Nous avons découvert aussi, que beaucoup de mots n'étaient pas néologiques, mais il est possible que nous en ayons entendu pour la première fois, par exemple à cause de la situation nouvelle comme la Covid-19. Il vaudrait la peine que nous fassions cette analyse encore en « époque après la Covid-19 » pour comparer la fréquence des nouveaux mots pendant un an.

Bibliographie

Sources littéraires

Le Petit Robert 2012, édition des 60 ans, Dictionnaires Le Robert, dépôt légal en mai 2011. ISBN 978-2-84902-841-4

Le Petit Larousse illustré, éditions Larousse, 2016. ISBN 978-2-03-590765-3.

Sources en ligne

Robert en ligne : <https://dictionnaire.lerobert.com/>

DAF : <https://www.dictionnaire-academie.fr/article/A9N0280>

TLFi : <http://atilf.atilf.fr/>

L'internaute : <https://www.linternaute.fr/dictionnaire/fr/>

Wiktionnaire : https://fr.wiktionary.org/wiki/Wiktionnaire:Page_d%E2%80%99accueil

Corpus *Araneum Francogallicum Maximum* :

http://aranea.juls.savba.sk/aranea/run.cgi/first?corpname=AranFran_a&reload=1

Corpus French Web 2017 sur *Sketch Engine* :

https://app.sketchengine.eu/#dashboard?corpname=preloaded%2Ffrtenten17_fl2

DiCo : <http://redac.univ-tlse2.fr/lexiques/dico/interface/DiCoBrowser.html>

Česká část

Úvod

Téma neologismů je pro nás v tomto semestru velmi aktuální díky předmětu francouzské Lexikologie s naším vyučujícím, paní doktorkou, Alenou Polickou. Během tohoto kurzu budeme po dobu celého semestru sbírat a zaznamenávat kandidáty na neologismy české a francouzské. S pomocí slovníků, našich spolužáků a dalších internetových zdrojů, budeme provádět analýzu.

Tato práce je rozdělena do dvou stěžejních částí – část francouzská a část česká. Na začátku si vysvětlíme samotný pojem „neologismus“, poté představíme naše postupy při sběru neologismů během semestru, a nakonec přejdeme k samotné analýze našich neologismů.

Podle Slovníku spisovného českého jazyka, **neologismus** je: „1. *nově utvořený jazykový prostředek, dosud nevžitý, jazyková novota* 2. *řidč. novotaření v jazyce: odmítat jazykový n.; neologisovati [-zo-], neologizovati ned. zavádět do jazyka neologismy*“²

V této práci jsou pro nás neologismy slova, která nejsou starší než z roku 2016, podle databáze ve slovnících a korpusech. Je pro nás důležité, kdo a kdy daný výraz použil, zda-li má výraz potenciál objevit se ve slovnících či nikoliv.

Metodologie

Sběr neologismů v říjnu

V říjnu jsme začali se sběrem kandidátů na francouzské a české neologismy. Bylo pro nás daleko obtížnější hledat neologismy české, protože v současné době příliš nesledujeme česká média oproti těm francouzským. Z toho důvodu jsme neuspěli při hledání jediného českého neologismu.

Sběr neologismů v listopadu

V listopadu byl náš postup při hledání neologismů totožný jako v měsíci říjnu. Sledujeme mnoho francouzských účtů na Instagramu a Facebooku, posloucháme francouzské rádio a

² <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=neologismus&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

podcasty, tudíž jsme objevili několik nových výrazů. Na druhou stranu jsme měli stejný problém, jako předešlý měsíc, při hledání neologismů českých, protože v našem volném čase sledujeme převážně média francouzská, ne česká. Mimo jiné, když v této době nemáme možnost chodit do společnosti, kvůli pandemii Covid-19, hledání je pro nás o to složitější, ale alespoň jeden nový výraz jsme objevili.

Sběr neologismů v prosinci

V prosinci jsme se spíše soustředili na neologismy české, protože v předešlých měsících jsme úplně neuspěli při hledání nových slov. Sledovali jsme více televizní zprávy a četli jsme více článků na internetu. Postup při sběru francouzských neologismů byl vesměs stejný jako předtím. Často posloucháme francouzské rádio a sledujeme hodně francouzských účtů na sociálních sítích. Konečně jsme tedy vyrovnaně přispěli novými výrazy v obou jazycích.

Shrnutí rešerše českých neologismů

Všichni kandidáti na české neologismy, až na jeden, které jsme během semestru posbírali, mají souvislost a „vděčí“ svému vzniku pandemii Covid-19, se kterou se svět potýká v podstatě celý rok, proto není divu, že si (nejen) Češi přizpůsobili slovník na aktuální situaci a vzniklo takové množství slov. Jediný výraz, který nesouvisí se současnou situací ve světě, se týká dopravní situace na českých silnicích a odkazuje na jméno jednoho z českých politiků.

České neologismy

Každý jednotlivý výraz se svou definicí a dalšími informacemi je rozlišený rozdílnou barvou.

Tabulka č.1 - Výraz, slovní druh, význam

	Výraz	Slovní druh	Význam
1.	sout'ok	podstatné jméno m. rodu	sbíhání dvou jízdnic pruhů do jednoho před uzavírkou
2.	koronapokalypsa	podstatné jméno ž. rodu	apokalypsa způsobená koronavirem
3.	rouškovník	podstatné jméno m. rodu	sloupek nebo stromek, na kterém jsou roušky zdarma
4.	koronagrilesezona	podstatné jméno ž. rodu	grilování v době epidemie
5.	čínská chřipka	podstatné jméno ž. rodu	jiný výraz pro COVID-19
6.	roušička	podstatné jméno ž. rodu	žena co šije roušky

LA VEILLE NÉOLOGIQUE

7.	sebetrasovat	sloveso	v případě nakažení koronavirem vyplnit formulář pro hygieniky
8.	maskné	podstatné jméno s. rodu	akné způsobené nošením roušky – pod rouškou
9.	škola v pyžamu	podstatné jméno ž. rodu	distanční výuka, kdy je spousta žáků v posteli
10.	výhrouška	podstatné jméno ž. rodu	výhružné hlášení v MHD, že si mají cestující nasadit roušku

Tabulka č.2 – Výrazy (forma, kontext, komunikační situace)

	Ústně či psanou formou	Kontext	Komunikační situace
1.	psanou formou	Už zase dlouho nikam po dálnici nepojedu, fakt nemám náladu na souťoky každých 20 km...	web cestina20.cz
2.	mluvenou formou	Sejdeme se po koronapokalypse.	Loučení s kamarádkami
3.	mluvenou formou	Po různých místech v republice vznikají rouškovníky s rouškami zdarma	televizní reportáž
4.	psanou formou	A je to tady, koronagrilezona..	příspěvek na Instagramu
5.	psanou formou	Pojďme všichni té potvoře přestat říkat COVID-19 a pojďme jí nazývat pravdivě a srozumitelně Čínská chřipka.	příspěvek na Twitteru
6.	psanou formou	Vedle bydlí roušička, co zásobuje zdarma celou ulici.	web cestina20.cz
7.	psanou formou	Sebetrasování se rozjíždí	web irozhlas.cz
8.	psanou formou	Nový fenomén akné pod rouškou má své pojmenování – Maskné	příspěvek na Instagramu

LA VEILLE NÉOLOGIQUE

9.	psanou formou	Zůstáváme doma. A můžeme se učit i v pyžamu. Škola v pyžamu.	www.skolavpyzamu.cz
10.	mluvenou formou	V busu zase pouštěli výhroušky.	paní na zastávce po vystoupení

Tabulka č.3 – Výrazy (mluvčí, datum)

	Mluvčí	Datum
1.	uživatel @intuic	1.1. 2019
2.	Já	12.3. 2020
3.	redaktorka TV Nova	březen 2020
4.	modelka Agáta Hanychová	14.3. 2020
5.	politik Miroslav Kalousek	21.3. 2020
6.	uživatel HyL	25.3. 2020
7.	lékař Marián Hajdúch	15.10. 2020
8.	profil Bioderma_czech	24.11. 2020
9.	autoři webu – rodiče dětí	1.12. 2020
10.	paní důchodkyně	19.12. 2020

Tabulka č.4 – Výrazy (komentář, slovotvorba)

	Komentář	Slovotvorba
1.	Výraz jsem nikdy neslyšela, ale pobavilo mě, že vznikl na základě jména bývalého ministra dopravy Ťoka.	složená slova z soutok a Ťok
2.	Výraz jsem sama použila při loučení s kamarádkami na Erasmu.	složená slova z korona a apokalypsa
3.	Tento výraz byl velmi často slyšet hned na začátku vypuknutí epidemie v Čechách, kdy se lidé museli sami opatřit rouškami.	smyšlená slovotvorba jako pro nějaký strom – podobně např. frňákovník
4.	Výraz mě pobavil, ale viděla jsem ho poprvé a asi jen na konkrétním profilu.	složená slova z korona , gril a sezona

LA VEILLE NÉOLOGIQUE

5.	Výraz jsem později slyšela nejen ve změně zmíněného politika.	jiný výraz pro Covid-19
6.	Výraz roušička jsem zahlédla poprvé, nicméně na mě působí trochu hanlivě.	složená slova z rouška a šička
7.	Tento výraz byl později slyšet i ve spojitosti s aplikací E-rouška	skládání – trasovat sám sebe
8.	Stejně jako u francouzského neologismu mě toto slovo zaujalo právě proto, že se s « fenoménem » sama potýkám	složená slova z maska a akné
9.	Výraz je velmi výstižný pro celý můj uběhlý studijní rok	podstatné jméno, předložka a podstatné jméno - hravé pojmenování pro distanční výuku
10.	Výraz jsem z úst důchodkyně slyšela poprvé.	přeměna slova výhružka - zakomponované slovo rouška > skládání výh - rouška

Sociální filtr

Naše vyučující nás rozdělila do 4 skupin. Naše skupina se skládá z pěti členů – Michaela Čeňková, Jana Tomalová, Andrea Hlaváčková, Tereza Cedidlová a Tereza Hanusková. Navzájem jsme sdílely své neologismy, vytvořily jsme velkou tabulku, kam každá z nás napsala svůj osobní komentář a podle legendy, která se nachází pod tabulkou, jsme každý výraz označily čísly od 1 do 9, podle frekvence slova. Naši tabulku jsme pro tuto práci zjednodušili pouze na neologismy Michaely a komentáře spolužaček.

Tabulka č.5 - Evaluce

Výraz	Hodnocení Jany	Hodnocení Andrey	Hodnocení Terezy C.	Hodnocení Terezy H.
souřok	něco mezi 1, 3 a 6 - přijde mi to jako super	2 - výraz neznám a	2 - slovo jsem nikdy neslyšela a neodkážu	2 - nikdy jsem toto slovo neslyšela

LA VEILLE NÉOLOGIQUE

	hříčka, kterou bych ráda používala (význam bych odhadla, že bude souviset spíš než s řekou tak s dopravou a silnicemi, ale ne přesně)	neodvodím význam	odhadnout ani význam, protože se slovem "soutok", které mě ihned napadlo, nemá nic společného	
koronapokalypsa	1 - neznám, ale odhadla bych	1 - slovo jsem nezaregistrovala, ale význam je lehce odvoditelný	1 - slovu rozumím, ale sama ho nepoužívám ani jsem ho nikdy neslyšela	7 - slovo znám, již jsem ho několikrát použila
rouškovník	4 - hodně krát jsem slyšela v první vlně, sama se asi nikdy nedostanu k tomu, že bych jej aktivně používala	4 - výraz jsem zaregistrovala, ale nevidím důvod, abych ho sama používala	6 - slovo zažilo velkou slávu hlavně v první vlně koronaviru, já sama jsem ho ale nikdy příliš nepoužívala, i když mi přijde zajímavé a nyní již všemi známé	4 - slovo znám, objevilo se na jaře v první vlně koronavirové pandemie, momentálně se slovo již nepoužívá, ani rouškovníky už na ulici nevidám
koronagrilesezona	1 - odhadla bych	1 - výraz jsem neslyšela, ale je ho význam jsem schopna odvodit	1 - slovo jsem sice nikdy neslyšela, ale rozumím mu, je to zajímavá složenina, ale	1 - slovo jsem nikdy neslyšela, ale význam je zřejmý

LA VEILLE NÉOLOGIQUE

			sama bych ho používat nechtěla, vzniklo už příliš mnoho podobných složenin a tato mi nepříjde až tak unikátní	
čínská chřipka	4 - zaznamenala jsem jako výraz pro covid, ale osobně to používat nebudu	4 - slovní spojení myšlené jako Covid-19 znám, ale nepoužívám	6 - výraz znám, ale moc nepoužívám	4 - slovo jsem už slyšela, ale nehodlám jej užívat, přijde mi hanlivé
roušička	4 - podobná situace, kdybych to neznala nebo zaslechla poprvé, tipla bych ti spíš na nějaký stroj než na ženu, která šije roušky	1 - výraz neznám, ale význam je zřejmý	4 - slovo jsem zaslechla, ale nepoužívám ho a ani mě tak neoslovilo, abych ho chtěla používat	4 - slovo jsem už slyšela, ale nehodlám jej používat, mně osobně zní divně
sebetrasovat	1 - zatím jsem neslyšela, ale jde to velmi dobře odhadnout	7 - slovo znám, občas použiji a přijde mi nové, jelikož se používá od příchodu Covidu - 19	6 - slovo znám a přijde mi zajímavé a již běžně používané	2 - slovo jsem nikdy neslyšela

LA VEILLE NÉOLOGIQUE

maskné	něco mezi 1 a 4 - pamatuju si ho z hodiny lexikografie, takže zas tak nové není, ale nemyslím, že bych se někdy dostala k tomu, abych ho používala	1- výraz jsem neslyšela, ale význam se dá odvodit dle složení výrazu že slova maska a akné	2 - bez přečtení si významu bych to spíše pochopila jako mastné akné, tedy pro mě zcela nové slovo	4 - slovo jsem již nekolikrát slyšela, ale zatím jsem jej neužívala aktivně
škola v pyžamu	6 - zaslechla jsem, já mám některé dny taky školu v pyžamu, jiné práci v pyžamu	1 - výraz jsem nezaregistrovala, ale význam je lehce odvoditelný	8 - přijde mi jako běžné sousloví, nemám neologický pocit	1 - výraz jsem neslyšela, ale význam je zřejmý
výhrouška	3 - rozhodně bych netipla, že to je něco tak specifického jako hlášení v MHD. Ale je to super slovní hříčka!	2 - výraz neznám a konkrétní význam jsem si nepředstavila	3 - slovo neznám a ani mě nezaujalo, nikdy jsem ho neslyšela	1 - slovo jsem neslyšela, ale výraz je zřejmý

Legenda

- 1 = Vidíte poprvé, neznáte, ale jste schopni odhadnout jeho význam.
- 2 = Neznáte, ale neodhadnete význam
- 3 = Neznáte, ale špatně odhadujete
- 4 = Zaslechla jsem, ale nepoužívám a používat nechci/nebudu
- 5 = Zaslechla jsem, častěji, ale nevím přesně význam a proto nepoužívám
- 6 = Často to slyším, ale nepoužívám a používat chci

7 = Aktivně používám, ale cítím to pořád jako neologické.

8 = Aktivně používám dlouho, pro mě neologické není, ale pro ostatní může být.

9= Nesdílíte neologický pocit a nechápete začlenění do tabulek.

Komentář

Evaluace spolužaček se ve většině případů shodovaly, výrazy pro ně byly víceméně nové, naopak byly i takové (rouškovník, čínská chřipka, roušička), o kterých všechny slyšely v kontextu s dobou.

Lexikografický filtr

V lexikologickém filtru jsme zkoumali frekventovanost slov, které jsme považovali za neologismy, ve slovnících jako *Slovník spisovného jazyka českého*, *Databáze heslářů*, *Neomat* (který nám pouze ukázal, v jakém roce bylo konkrétní heslo zaznamenáno), v *Akademickém slovníku současné češtiny* a naposled, na dodatkové platformě *Čeština 2.0*, kam mají možnost zapisovat nové výrazy lidé z široké veřejnosti. Dále jsme hledali v korpusech jako *Araneum Bohemicum Maximum*, korpus *syn v8*, *InterCorp v12* a korpus *online_now*. Poté následovaly další sekundární zdroje, především internetové. Tato analýza nám pomohla zjistit, jestli se opravdu jedná o neologismy, či nikoliv, popřípadě jestli mají výrazy potenciál se uchytit ve slovnících.

1. Filtr

Čínská chřipka :

- Slovník spisovného jazyka českého – 0
- Databáze heslářů – 0
- Akademický slovník spisovné češtiny – 0
- Databáze excerpčního materiálu Neomat – 0
- Čeština 2.0 – onemocnění vyvolané koronavirem SARS-Cov-2 (2020)

Koronagrilesezona :

- Slovník spisovného jazyka českého – 0
- Databáze heslářů – 0
- Akademický slovník spisovné češtiny – 0

- Databáze excerpčního materiálu Neomat – 0
- Čeština 2.0 – 0

Koronapokalypsa :

- Slovník spisovného jazyka českého – 0
- Databáze heslářů – Heslář neologického archivu (Neomat)
- Akademický slovník spisovné češtiny – 0
- Databáze excerpčního materiálu Neomat – 2020
- Čeština 2.0 – apokalypsa způsobená šířením čínského koronaviru (2020)

Maskné :

- Slovník spisovného jazyka českého – 0
- Databáze heslářů – 0
- Akademický slovník spisovné češtiny – 0
- Databáze excerpčního materiálu Neomat – 0
- Čeština 2.0 – 0

Roušička :

- Slovník spisovného jazyka českého – 0
- Databáze heslářů – Heslář neologického archivu (Neomat)
- Akademický slovník spisovné češtiny – 0
- Databáze excerpčního materiálu Neomat – 2020
- Čeština 2.0 – žena, která šíje roušky (během koronavirové epidemie) (2020)

Rouškovník :

- Slovník spisovného jazyka českého – 0
- Databáze heslářů – Heslář neologického archivu (Neomat)
- Akademický slovník spisovné češtiny – 0
- Databáze excerpčního materiálu Neomat – 2020
- Čeština 2.0 – místo (sloup, strom apod.) s ušitými rouškami k rozebrání zdarma (2020)

Sebetrasovat :

- Slovník spisovného jazyka českého – 0
- Databáze heslářů – Heslář neologického archivu (Neomat)
- Akademický slovník spisovné češtiny – 0
- Databáze excerpčního materiálu Neomat – 2020
- Čeština 2.0 – v případě nakažení koronavirem vyplnit formulář pro hygieniky se svými kontakty z posledních dnů (2020)

Sout'ok :

- Slovník spisovného jazyka českého – 0
- Databáze heslářů – 0
- Akademický slovník spisovné češtiny – 0
- Databáze excerpčního materiálu Neomat – 0
- Čeština 2.0 – sbíhání dvou jízdních pruhů v jeden kvůli stavební uzavírce; podle ministra dopravy Dana Ťoka (2019)

Škola v pyžamu :

- Slovník spisovného jazyka českého – 0
- Databáze heslářů – 0
- Akademický slovník spisovné češtiny – 0
- Databáze excerpčního materiálu Neomat – 0
- Čeština 2.0 – školní výuka na dálku během koronavirové epidemie (2020)

Výhrouška :

- Slovník spisovného jazyka českého – 0
- Databáze heslářů – 0
- Akademický slovník spisovné češtiny – 0
- Databáze excerpčního materiálu Neomat – 0
- Čeština 2.0 – hlášení, ať si lidé nasadí roušku (2020)

2. Filtr

Čínská chřipka :

- Araneum Bohemicum Maximum – 0
- Syn v8 – počet výskytů 3 – „*Hamburk tak může být vstupní branou, kudy čínská chřipka pronikne do Česka.*“
- InterCorp v12 – Czech – 0
- Online_now – počet výskytů 776 – „*Cíleně vypuštěna Čínská chřipka s tendencí rychlejšího přenosu.*“

Koronagrilssezona :

- Araneum Bohemicum Maximum – 0
- Syn v8 – 0
- InterCorp v12 – Czech – 0
- Online_now – 0

Koronapokalypsa :

- Araneum Bohemicum Maximum – 0
- Syn v8 – 0
- InterCorp v12 – Czech – 0
- Online_now – počet výskytů 2 – „*#koronapokalypsa #den191*“

Maskné :

- Araneum Bohemicum Maximum – 0
- Syn v8 – 0
- InterCorp v12 – Czech – 0
- Online_now – počet výskytů 37 – „*Termín maskné je odvozen z kombinace dvou anglických slov - mask a acne*“

Roušička :

- Araneum Bohemicum Maximum – 0
- Syn v8 – 0
- InterCorp v12 – Czech – 0

LA VEILLE NÉOLOGIQUE

- Online_now – počet výskytů 1 – „*A můžete se přejmenovat na roušička.*“

Rouškovník :

- Araneum Bohemicum Maximum – 0
- Syn v8 – 0
- InterCorp v12 – Czech – 0
- Online_now – počet výskytů 14 – „*Tak na vánoce budou místo ozdob na stromečku vyset roušky a budeme mu říkat rouškovník vánoční a místo cukrový budeme do sebe – citovaný text obsahuje gramatické chyby, pro zachování autenticity jsme je však ponechali*“

Sebetrasovat :

- Araneum Bohemicum Maximum – 0
- Syn v8 – 0
- InterCorp v12 – Czech – 0
- Online_now – počet výskytů 64 – „*Nejdříve jsme si ušili roušky , teď se budeme sebetrasovat a nakonec se sami naočkujeme*“

Souťok :

- Araneum Bohemicum Maximum – 0
- Syn v8 – 0
- InterCorp v12 – Czech – 0
- Online_now – počet výskytů 1 - „*Velmi tvárné a tím i populární je jméno bývalého ministra dopravy Dana Ťoka. Vzniklo třeba slovo souťok, což je sbíhání dvou jízdních pruhů do jednoho před uzavírkou. Během ťokovské zimy zase nesněží a nemrzne.*“

Škola v pyžamu :

- Araneum Bohemicum Maximum – 0
- Syn v8 – počet výskytů 38 – žádný ze záznamů se netýká slovního spojení v našem kontextu
- InterCorp v12 – Czech – 0
- Online_now – počet výskytů 10 – „*Na zdejší základní škole přitom pracují s obzvláště jednoduchou aplikací Škola v pyžamu.*“

Výhrouška :

- Araneum Bohemicum Maximum – 0
- Syn v8 – 0
- InterCorp v12 – Czech – 0
- Online_now – počet výskytů 3 – „*Když ti někdo řekne, že ti dá pěsti, když si nenasadíš roušku, tak je to výhrouška.*“

3. Filtr

Koronagrilesezona : https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-koronakrize-korontena-koronac-neologismy-vedkyne-liskova.A200403_095610_domaci_remy - web pouze odkazuje na termín, který zmínila Agáta Hanychová na svém Instagramu

Komentář

V lexikografickém filtru nám vyšlo, že všechna slova jsou neologismy, jelikož až na jeden – sout'ok – vznikly během loňského roku (2020) v průběhu koronavirové epidemie. Již zmiňované slovo „sout'ok“ vzniklo o rok dříve, na základě dopravní situace na českých dálnicích, ve spojitosti se jménem bývalého ministra dopravy. Mimo jiné, slova, která jsme našli v korpusu online_now, ale nikoliv v synv8, nám naznačuje novost lexémů.

Malý slovníček

Vložili jsme malý slovníček, který obsahuje přehled výrazů, které jsme na základě lexikografického filtru hodnotili jako neologismy.

ČÍNSKÁ CHRÍPKA

[tʃliːnska. ʔ chřipka]; subst.; f., sg.

jiný výraz pro COVID-19

Přídavné jméno a podstatné jméno - čínská, protože k nám přišla z Číny, chřipka - virové onemocnění

"Pojďme všichni té potvoře přestat říkat COVID-19 a pojďme jí nazývat pravdivě a srozumitelně Čínská chřipka."

Komentáře k rozšíření:

Slovník spisovného jazyka českého – 0

Databáze heslářů – 0

Akademický slovník spisovné češtiny – 0

Databáze excerptního materiálu Neomat – 0

Čeština 2.0 – 2020

Araneum Bohemicum Maximum – 0

Syn v8 – počet výskytů 3

InterCorp v12 – Czech – 0

Online_now – počet výskytů 776

Vyřčeno z úst českého politika Miroslava Kalouska

Zdroje:

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/kalousek-kritika-cinska-chripka-jurecka-rakusan.A200321_132301_domaci_zaz Odkaz na článek citující slova českého politika

KORONAGRILSEZONA

[koronagrilstezona]; subst.; f., sg.

grilování v době epidemie

složená slova z korona, gril a sezóna

"A je to tady, koronagrilstezona.." (příspěvek na Instagramu)

Komentáře k rozšíření:

Slovník spisovného jazyka českého – 0

Databáze heslářů – 0

Akademický slovník spisovné češtiny – 0

Databáze excerptního materiálu Neomat – 0

Čeština 2.0 – 0

Araneum Bohemicum Maximum – 0

Syn v8 – 0

InterCorp v12 – Czech – 0

Online_now – 0

Viděno pouze na jedné sociální síti (Instagram) české modelky Agáty Hanychové

Zdroje:

<https://www.instagram.com/p/B9uElfNHD7K/?hl=cs> Odkaz na příspěvek na Instagramu

KORONAPOKALYPSA

[koronapokalypsa]; subst.; f., sg.

apokalypsa způsobená koronavirem

složená slova z korona a apokalypsa

"*Sejdeme se po koronapokalypse.*"

Komentáře k rozšíření:

Slovník spisovného jazyka českého – 0

Databáze heslářů – 1 výsledek

Akademický slovník spisovné češtiny – 0

Databáze excerpčního materiálu Neomat – 2020

Čeština 2.0 – 2020

Araneum Bohemicum Maximum – 0

Syn v8 – 0

InterCorp v12 – Czech – 0

Online_now – počet výskytů 2

Zahléhnuto na Twitteru, jinak převážně ústně

Zdroje:

<https://www.investicniweb.cz/investice/investicni-bulvar/koronapokalypsa-jako-hit-roku>
Zmínka slova na internetu

MASKNÉ

[masknɛ:]; subst.; n., sg.

akné způsobené nošením roušky – pod rouškou

složená slova z maska a akné

"*Nový fenomén akné pod rouškou má své pojmenování – Maskné*"

Komentáře k rozšíření:

Slovník spisovného jazyka českého – 0

Databáze heslářů – 0

Akademický slovník spisovné češtiny – 0

Databáze excerpčního materiálu Neomat – 0

Čeština 2.0 – 0

Araneum Bohemicum Maximum – 0

Syn v8 – 0

InterCorp v12 – Czech – 0

Online_now – počet výskytů 37

Slovo využíváno především kosmetickými značkami, které orientují svoji reklamu na přípravky k čištění pleti, která mohla být zhoršena v důsledku nošení roušek

Zdroje:

<https://www.bioderma-cz.com/vase-pokozka/porozumeni-zdrave-pokozce/maskne-jak-vyzzrat-na-pupinky-pod-vasi-rouskou> Odkaz na článek od kosmetické značky

ROUŠIČKA

[rouʃiʃka]; subst.; f., sg.

žena co šije roušky

složená slova z rouška a šička

"Vedle bydlí roušička, co zásobuje zdarma celou ulici."

Komentáře k rozšíření:

Slovník spisovného jazyka českého – 0

Databáze heslářů – 1 výsledek

Akademický slovník spisovné češtiny – 0

Databáze excerpčního materiálu Neomat – 2020

Čeština 2.0 – 2020

Araneum Bohemicum Maximum – 0

Syn v8 – 0

InterCorp v12 – Czech – 0

Online_now – počet výskytů 1

Slovo bylo slyšet v rádiu, nebo v jiných médiích

Zdroje:

<https://cesky.radio.cz/kovidek-rousicky-rouskomando-koronavirus-obohatil-cestinu-8103372>
Odkaz na web, kde se slovo objevuje

ROUŠKOVNÍK

[rouʃkovni:k]; subst.; m., sg.

sloupek nebo stromek, na kterém jsou roušky zdarma

smyšlená slovotvorba - podobné např. slovu frňákovník

"Po různých místech v republice vznikají rouškovníky s rouškami zdarma"

Komentáře k rozšíření:

Slovník spisovného jazyka českého – 0

Databáze heslářů – 1 výsledek

Akademický slovník spisovné češtiny – 0

Databáze excerpčního materiálu Neomat – 2020

Čeština 2.0 – 2020

Araneum Bohemicum Maximum – 0

Syn v8 – 0

InterCorp v12 – Czech – 0

Online_now – počet výskytů 14

Slovo bylo hodně používané hlavně při první vlně koronaviru (jaro 2020), kdy si lidé sami šili roušky a poskytovali je zdarma i ostatním. Jak v mluvené formě, tak psané.

Zdroje:

<https://www.rouskovnik.cz/co-je-rouskovnik/> Web o rouškovnících a jejich výskytu

SEBETRASOVAT

[sebetrasovat]; v.; ,

v případě nakažení koronavirem vyplnit formulář pro hygieniky

skládání - trasovat sám sebe

"Sebetrasování se rozjíždí"

Komentáře k rozšíření:

Slovník spisovného jazyka českého – 0

Databáze heslářů – 1 výsledek

Akademický slovník spisovné češtiny – 0

Databáze excerpčního materiálu Neomat – 2020

Čeština 2.0 – 2020

Araneum Bohemicum Maximum – 0

Syn v8 – 0

InterCorp v12 – Czech – 0

Online_now – počet výskytů 64

Slovo bylo slyšet především z úst politiků, potů opakováno v médiích

Zdroje:

<https://www.irozhlas.cz/zpravy-tag/sebetrasovani> Odkaz na web, kde se slovo objevuje

SOUŤOK

[soutok]; subst.; m., sg.

sbíhání dvou jízdních pruhů do jednoho před uzavírkou

složená slova z soutok a Ťok (příjmení bývalého ministra dopravy)

"Už zase dlouho nikam po dálnici nepojedu, fakt nemám náladu na souťoky každých 20 km..."

Komentáře k rozšíření:

Slovník spisovného jazyka českého – 0

Databáze heslářů – 0

Akademický slovník spisovné češtiny – 0

Databáze excerpčního materiálu Neomat – 0

Čeština 2.0 – 2019

Araneum Bohemicum Maximum – 0

Syn v8 – 0

InterCorp v12 – Czech – 0

Online_now – počet výskytů 1

Zmínky na internetu nenalezeny, užíváno převážně ústně

Zdroje:

<https://cestina20.cz/slovník/soutok/> Definice slova na webu Čeština 2.0

ŠKOLA V PYŽAMU

[ʃkola ʔ v ʔ pyžamu]; subst.; f., sg.

distanční výuka, kdy jsou žáci v posteli při online výuce

podstatné jméno, předložka a podstatné jméno - hravé pojmenování pro distanční výuku

"Zůstáváme doma. A můžeme se učit i v pyžamu. Škola v pyžamu."

Komentáře k rozšíření:

Slovník spisovného jazyka českého – 0

Databáze heslářů – 0

Akademický slovník spisovné češtiny – 0

Databáze excerpčního materiálu Neomat – 0

Čeština 2.0 – 2020

Araneum Bohemicum Maximum – 0

Syn v8 – počet výskytů 38 – žádný ze záznamů se netýká slovního spojení v našem kontextu

InterCorp v12 – Czech – 0

Online_now – počet výskytů 10

Používání ústně, vznikl také web se stejným názvem, který založili rodiče dětí, které jsou na online výuce

Zdroje:

<https://www.skolavpyzamu.cz/> Odkaz na zmíněný web

VÝHROUŠKA

[vy:hrouʃka]; subst.; f., sg.

výhružné hlášení v MHD, že si mají cestující nasadit roušku

přeměna slova výhružka - zakomponované slovo rouška > skládání výh - rouška

"V busu zase pouštěli výhroušky."

Komentáře k rozšíření:

Slovník spisovného jazyka českého – 0

Databáze heslářů – 0

Akademický slovník spisovné češtiny – 0

Databáze excerpčního materiálu Neomat – 0

Čeština 2.0 – 2020

Araneum Bohemicum Maximum – 0

Syn v8 – 0

InterCorp v12 – Czech – 0

Online_now – počet výskytů 3

Možno slyšet především ústně

Zdroje:

<https://cestina20.cz/slovník/vyhrouska/> Odkaz na web, kde se slovo objevuje

Závěr

V závěru, v této práci jsme prezentovali naši analýzu neologismů, které jsme sbírali po dobu celého uplynulého semestru. Neologismy jsme zkoumali ve dvou jazycích – v našem rodném jazyce a ve francouzském jazyce. Cílem práce bylo naučit se pracovat se slovníky a korpusy, a především porozumět jazyku také po stránce lexikografické.

Dle mého názoru jsme dospěli cíle práce. Obohatili jsme se o spoustu nových výrazů a jsme si více jistí při práci se slovníkem. Shledáváme možnost, hledání slov a jejich původu, velmi užitečnou. Především pro ty, co se chtějí prosadit v překladatelství. Kromě toho, tento projekt nás naučil zaměřit se více na neznámé výrazy a jejich původ.

Analýza výrazů, které jsme sbírali, nám odhalila spoustu zajímavých věcí. Je velmi důležité, kdo a kdy použil určitý výraz. Jestli to byl někdo, kdo má velký vliv, například v televizi, nebo „pouze“ obyčejný člověk. Ve většině případů je podle provedené analýzy evidentní, jestli výraz má potenciál, aby se udržel v povědomí lidí a dostal se do slovníku, či nikoliv. Zjistili jsme také, že mnoho výrazů nebylo neologických, ale je možné, že jsme je slyšeli poprvé, například kvůli nové situaci jako Covid-19. Stálo by za to, abychom analýzu provedli znovu, v „době pokoronavirové“, abychom porovnali četnost nových slov během roku.

Bibliografie

Slovníky :

SSJČ - <https://ssjc.ujc.cas.cz/>

Databáze heslářů - <https://lexiko.ujc.cas.cz/heslare/>

ASSČ - <http://www.slovníkcestiny.cz/uvod.php>

Neomat - <http://www.neologismy.cz/index.php>

Čestina 2.0 - <https://cestina20.cz/>

Korpusy :

Araneum Bohemicum Maximum -

https://www.korpus.cz/kontext/query?corpname=aranea%2Faranbohe_cs_ar13_a_a

syn v8 - https://www.korpus.cz/kontext/query?corpname=syn_v8

InterCorp v12 – Czech - https://www.korpus.cz/kontext/query?corpname=intercorp_v12_cs

online_now - https://www.korpus.cz/kontext/query?corpname=online_now